

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 8 mars 1904, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående upphäfvande af pastors själfskrifvenhet såsom ordförande i kyrkostämma.

Lagutskottet har till behandling fått emottaga en inom Andra Kammaren af herr *M. Matsson* väckt motion, n:o 154, af följande lydelse:

»I tider, då kommunal själfstyrelse ännu var någonting opröfvadt och den stora allmänheten saknade vana vid skötsel af allmänna värf, var det utan tvifvel välbetänkt, om icke rent af nödvändigt, att ledningen af öfverläggningar om kommunala angelägenheter till stor del öfverläts åt prästerskapet. Dessa hänsyn förefinnas dock icke numera i den omfattning, att bibehållandet af pastors själfskrifvenhet såsom ordförande i kyrkostämma ensamt däraf kan vara betingadt. Icke heller torde andra skäl, som till äfventyrs kunna anföras för bibehållande af denna själfskrifvenhet, uppväga de olägenheter, som äro förknippade med, att prästerna fortfarande äro betungade med åliggandet att leda kyrkostämmans förhandlingar och att fullgöra en hel del annat, som med ordförandeskapet i kyrkostämma är förknippadt.

För mången prästman, som har att fullgöra en mångfald andra tidskräfvande och ansträngande ämbetsgöröml, skulle det säkerligen kännas som en betydlig lättnad att kunna frigöra sig från de omsorger och den tidsuppoffring, som ordförandeskapet i kyrkostämma kräver, och mera odeladt få ägna sig åt sitt egentliga kall.

En och annan prästman, med förutsättningar för att på det mest tillfredsställande sätt fylla de rent prästerliga plikterna, saknar dock i mer eller mindre grad de egenskaper, som erfordras för att på ett framgångsrikt sätt fylla sin plats som ordförande i kyrkostämman. Vid sådant förhållande skulle det på samma gång vara till bättnad för prästen

och till gagn för församlingen, om prästen kunde befrias från skyldigheten att befatta sig med göromål af så öfvervägande administrativ natur, att de måste anses främmande för hans hufvudsakliga uppgift. I alla händelser är ett stort inflytande på under kyrkostämman hörande ärenden åt prästen förbehållet, alldenstund ärendena skola undergå förberedande behandling i kyrkoråd och skolråd, innan de af kyrkostämman afgöras.

Redan den omständigheten, att prästen blifvit kyrkostämman så att säga påtvingad, är ägnad att bringa honom i ett skeft läge till sin församling. Äfven för den prästman, som är särskildt rustad och anlagd att omhänderhafva ordförandeskapet i kyrkostämman, skulle det därför vara förmånligt att få innehafva ordförandeskapet på grund af församlingens genom val uttryckta förtroende i stället för att innehafva det med själfskrifvenhetens rätt. Å andra sidan låter det tänka sig, att präst, som vid omhänderhafvandet af ordförandeskapet i kyrkostämman under nuvarande förhållanden ådragit sig berättigadt klander, skulle, om ordförandeskapet vore beroende på församlingens val, visa sig mera angelägen om att sköta ordförandeskapet till allmän belåtenhet.

Däriigenom att prästen i egenskap af ordförande i kyrkostämman bringas in i församlingens åsikts- och intressestrider, kommer han stundom i en ställning till sina församlingsbor, som icke kan anses gagnelig för hans uppgift att vara vårdare öfver det religiösa församlingslivet. Anledningen till det ganska allmänt rådande missförståndet och bristen på förtroende mellan vår tids prästerskap och folk torde i väsentlig grad vara att söka i detta missförhållande.

Enär prästens aflöningsförhållanden äro sådana, att han oftare än de flesta andra kan vänta nytta eller skada af den utgång, vissa under kyrkostämman handläggning hörande frågor få, torde det ofta nog vara för prästen motbjudande och ur rättslig synpunkt förkastligt, att dessa frågor nödvändigt skola afgöras under prästens ledning.

Då det icke så sällan förekommer tvist om, huruvida en kyrkostämman blifvit lagligt utlyst, måste under nuvarande förhållanden stämman ordförande, hvilken det såsom pastor åligger att attestera kungörelsens uppläsande, bära vittnesbörd i egen sak. Detta strider dock mot våra rättsgrundsatser och äfventyrar församlingsmedlemmarnes rätt gentemot ordföranden i kyrkostämman, ifall denne skulle kunna tänkas vara så litet nogräknad med medlen, att han skulle tillåta sig missbruka sin ställning såsom själfskrifven ordförande för vinnande af egna önskemål. I sådant vidrigt fall, hvarmed man i alla händelser måste vid lagstiftning räkna, äro församlingsmedlemmarne till sådan grad pris-

gifna åt prästens godtycke, att den kommunala själfstyrelsen på detta område blir i betänkelig grad illusorisk.

Jag tillåter mig på grund häraf vördsamt hemställa, det Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke ordförande i kyrkostämman skulle kunna väljas på samma sätt af kyrkostämman som ordförande i kommunalstämma väljes af kommunalstämman, samt därefter för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar och tillägg uti Kungl. Maj:ts nådiga förordning om kyrkostämman samt om kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 jämte andra häraf berörda lagrum, att pastors själfskrifvenhet såsom ordförande i kyrkostämman måtte upphöra.»

Förslag af samma innebörd som det nu föreliggande hafva tillföre — 1870, 1899 och 1902 — varit föremål för Riksdagens pröfning. Desamma hafva emellertid städse, i enlighet med lagutskottets hemställan, blifvit af Riksdagen afslagna. Utskottet finner sig jämväl nu böra afstyrka bifall till förslaget. Såsom lagutskottet vid föregående tillfällen framhållit, är kyrkoherden, i anseende till beskaffenheten af de ärenden, som tillhöra kyrkostämman handläggning, onekligen den, hvilken det företrädesvis bör tillkomma att såsom ordförande i stämman leda förhandlingarna, och någon nämnvärd olägenhet af den i gällande lag stadgade själfskrifvenheten har ej heller försports.

På grund af det ofvan anförda får utskottet alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 mars 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Leman* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.